

Møtedato 10.-12.10.2026
Saksbehandler Arbeidsutvalget
Saksnummer LS1 05.01-26/27
Gjelder Politisk dokument om innovasjon

Vedlegg til saken

1. Forslag til politisk dokument om innovasjon
2. Gjeldene politisk dokument om innovasjon fra 2021 (lenke)

Politisk dokument om innovasjon

Formål

Behandle fornyelse av politisk dokument om innovasjon fra 2021.

Sakspresentasjon

Formålet med politisk dokument er å utdype eller supplere Norsk studentorganisasjon sitt prinsippprogram, politiske plattformer og øvrige politikk.

Gjeldende politisk dokument fra 2021 om innovasjon vil utløpe i denne AU-perioden. Arbeidsutvalget ber derfor Landsstyret vurdere revidert utgave, og fremmer forslag til nytt dokument. Utkastet er basert på innspill fra utdannings- og forskningspolitisk komité (UFPK) høsten 2026 og har siden vært gjennomarbeidet av arbeidsutvalget. Gjeldene politiske dokument er underordnet Forskningspolitisk plattform fra 2024, som har sitt eget innovasjonskapittel 6: "Innovasjon og entreprenørskap".

Behovet for politisk dokument om innovasjon, tar særlig utgangspunkt i norske og europeiske omstillingsbehov som vil prege flere debatter rundt fremtidens utvikling av høyere utdanning og forskning. Dette særlig med tanke på det nye samfunnsutfordringene innen svak økonomisk vekst/produktivitet, klimautfordringer, endringer i behov hos arbeidsgivere og global usikkerhet.

Innovasjon handler om å skape verdier på nye måter. Fornyelse og nyskaping er nøkkelen til vekst. Dette dokumentet forteller hvorfor NSO mener at alle studenter må sikres

innovasjonskompetanse av høy kvalitet. Dette fordi NSO mener at utfordringene Norge møter, kan løses gjennom sterk satsing på studenters innovasjonskunnskap, kompetanse og forskning. Disse kunnskapene og erfaringene vil brukes når studentene skal ut i arbeids- eller organisasjonslivet, etter endt utdanning.

Vurdering

Arbeidsutvalget anbefaler en inndeling i fem kapitler. Under er en oppsummering av de mest sentrale politikkpunktene på hvert kapittel.

Innledning

Formålet er å forankre internt og eksternt hvorfor studentinnovasjon er blitt så tidsaktuelt og hva NSO vil ha supplerende politikk på. Kapitlet omskrives i kjølvannet av Universitets- og høyskolerådets rapport om studentinnovasjon (2023), EUs Draghi-rapport (2024), Perspektivmeldingen 2024, Meldingen om Gründere og oppstartsbedrifter (2024-2025), Regjeringens plan for Norge (2025-2029) og kunnskapsdepartementets varslede satsing på innovasjon, i ny langtidsplan for forskning og innovasjon (kommer i 2027).

Innovasjon og entreprenørskap i høyere utdanning

Litt klarere oppdeling mellom obligatoriske innovasjonsaktiviteter i studieprogram og hva som er frivillig studentinnovasjon. Mentorordninger blir trukket inn som en mulig frivillig ordning studenter skal få tilgang på. Tverrfaglighet blir også inkludert som et viktig aspekt ved innovasjon og entreprenørskap.

Innovasjon og entreprenørskap i studentmiljøet (utfases)

Tidligere kapittel har vært kort og med få kulepunkt. Innholdet og politikken om sosialt entreprenørskap i studentfrivillighet foreslås integrert inn i kapittel om "innovasjon og entreprenørskap i høyere utdanning.

Innovasjon og samarbeid i forskning

Kapitlet er endret noe for å få fram viktigheten av teknologioverføringskontorer (TTOer) og deres arbeid med kommersialisering av forskning. Punktet om at innovasjonsarbeid bør være meritterende ved opprykk har også blitt flyttet hit. Ut over dette er det en videreføring av politikk om studentmedvirkning i Horisont Europa og forskningsdrevet innovasjon med noen mindre endringer.

Innovasjon og samarbeid med arbeidslivet

Kapitlet er gjort mer generelt for hele arbeidslivet og regional utvikling, ikke bare næringslivet. Punkter er blitt konkretisert og slått sammen der det var mulig. Kapitlet omtaler også viktigheten av møteplasser for utvikling på campus og hvordan studentinnovasjonen skal inkluderes i samspill med omgivelsene utenfor campus.

Dissens fra Milad Rezvan og Elisabeth Evelyn Gjedrem:

Dissentakere ønsker å stryke punkt 3 «Arbeidslivets behov for nye løsninger må i sterkere grad prege innovasjonsarbeidet i UH-sektoren»

Begrunnelse:

“Mindretallet støtter at universiteter og høyskoler skal ha et tett og godt samarbeid med arbeidslivet. Arbeidslivet er en viktig sparringspartner for akademia, både for å identifisere samfunnsutfordringer, utvikle nye løsninger og sikre relevant kunnskapsutveksling. Dette samarbeidet er allerede en del av institusjonenes samfunnsoppdrag. Universitets- og høyskoleloven pålegger institusjonene både å bidra til innovasjon og verdiskaping og å samarbeide med relevante aktører på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. I tillegg skal institusjoner som tilbyr høyere utdanning ha Råd for samarbeid med arbeidslivet, som nettopp skal bidra til et strukturert samarbeid mellom UH-sektoren og arbeidslivet.

Universiteter og høyskoler har også ansvar for grunnforskning, langsiktig kunnskapsutvikling og forskning der den framtidige samfunnsnyten ikke nødvendigvis er kjent på forhånd. Universitets- og høyskoleloven slår samtidig fast både institusjonell og individuell akademisk frihet og begrenser adgangen til å instruere om forskningens innhold.

Ekstern finansiering er viktig og nødvendig, men offentlige utredninger har også pekt på at sterk avhengighet av slik finansiering kan påvirke hvilke problemstillinger som prioriteres og skape spenninger mellom kortsiktige prosjektbehov og langsiktig kunnskapsbygging. En analyse bestilt av Kunnskapsdepartementet har blant annet pekt på en målkonflikt mellom krav om å hente ekstern finansiering og målet om mindre midlertidighet.

Mindretallet mener at punktet bygger på en problemforståelse som ikke speiler realiteten i UH-sektoren. Arbeidslivet er allerede tett koblet på institusjonenes innovasjonsarbeid gjennom etablerte samarbeidsformer og lovfestede oppgaver. Det er derfor ikke tilstrekkelig grunnlag for å

slå fast at arbeidslivets behov må prege arbeidet i sterkere grad. På denne bakgrunnen mener mindretallet at punktet bør strykes.”

Kjønnsbalanse, likestilling og mangfold

Her blir en del endret til å være mere generell politikk på mangfold og likestilling i stedet for å fokusere på en spesifikk gruppe. Noe fjernes da det ikke var handlingskraftig politikk eller ellers politikk som er utenfor NSO sine normale felt.

Innstilling

Politisk dokument om innovasjon vedtas

Politisk dokument om innovasjon (2026)

1. Innledning

Norsk og europeisk utdanning- og forskningspolitikk preges av omstilling, innovasjon og konkurransekraft. Bakteppet er hentet fra hovedutfordringene fra Perspektivmeldingen 2024 (Meld. St. 31 (2023-2024), der den norske velferdsmodellen og videre vekst i norsk økonomi er avhengig av nødvendig nytenkning og omstilling. Dette for å møte utfordringer som økte spenninger i verden, klimaendringer og avtakende petroleumsaktivitet. Europas utfordringer innen svak økonomisk vekst og svekket konkurranseevne, fremkommer videre gjennom EUs Draghi-rapport fra 2024.

Dette dokumentet forteller hvorfor NSO mener studenter må sikres innovasjonskompetanse av høy kvalitet. Dette fordi vi mener at utfordringene Norge møter, kan løses gjennom sterk satsing på studenters innovasjonskunnskap, kompetanse og forskning.

Innovasjon er å skape verdier på nye måter. Fornylse og nyskaping er nøkkelen til vekst. NSO baserer seg på definisjonen i [innovasjonsmeldingen\[1\]](#) (Meld. St. 30 (2019-2020), s. 13) og mener følgende: Innovasjon kan være en ny eller vesentlig endret tjeneste, produkt, prosess, organisering eller kommunikasjonsmåte. At innovasjonen er ny, betyr at den er ny for den aktuelle virksomheten, den kan likevel være kjent for og iverksatt i andre virksomheter. NSO forstår entreprenørskap som å drive frem innovasjon.

2. Innovasjon og entreprenørskap i høyere utdanning

Styrking av høyere utdanning og forskning er en forutsetning for å utvikle ferdighetene og kunnskapene som arbeids- og organisasjonslivet trenger i omstillingen av samfunnet. For å utvikle innovasjonskompetansen er det derfor viktig at alle studenter kjenner til og får muligheten til å delta i ulike innovasjonsprosesser gjennom studieløpet sitt.

Forutsetningen for høy kvalitet i innovasjonsarbeidet, er at alle studenter får et godt undervisningstilbud som gir innovasjonskompetanse. Dette må gjøres i en kombinasjon av innarbeidelse i studieprogram, i tillegg til at det tilbys et frivillig tilbud av ulike møteplasser. Dette krever en forutsigbar og langsiktig finansiering av både utdannings- og forskningssektoren som helhet og at frivillig studenttilbud på innovasjon styrkes, eksempelvis oppstartmidler til studentbedrifter.

NSO mener at:

- Alle studenter skal få tilbud om kurs og emner som utvikler egen innovasjonskompetanse.
- Alle gradsstudenter skal ha kunnskapsmål om innovasjon og entreprenørskap i sitt fagområde.
- Alle studenter skal ha lett tilgang på innovasjonsmiljøer og mentortilbud, som bidrar til å utvikle kompetansen gjennom ulike innovasjonsfaser fra idé til gjennomføring.
- Studenter skal ha tilgang på arealer og utstyr som gjør det mulig å innovere, inkludert å lage prototyper og utvikle konsepter.
- Det skal tilrettelegges for at studenter kan etablere studentbedrift som en integrert og studiepoenggivende del av sitt studieløp.
- Studentbedrifter skal ha forutsigbare og gode støtteordninger.
- Studentfrivilligheten skal sikres opplæringstilbud i sosialt entreprenørskap, og skal kunne søke om egne innovasjon- og utviklingsmidler.
- Det skal oppmuntres til tverrfaglighet i innovasjonsprosjekter.

3. Innovasjon og samarbeid i forskning

Forskning og innovasjon henger tett sammen. Forskning sikrer at vi utvikler ny kunnskap ved hjelp av vitenskapelige metoder. Vi trenger grunnforskning, anvendt forskning og en forsknings- og innovasjonspolitik som gjør ideer til virkelighet og utløser nyskaping og omstilling i næringsliv og offentlig sektor.

Norske forskere trenger tydeligere insentiver og bedre støtteordninger for å kommersialisere forskning. Tydeligere insentiver oppnår man ved å eksplisitt legge vekt på innovasjonserfaring i akademisk merittering ved opprykk(for eksempel erfaring med patentering, piloter, lisensiering eller start-ups). Samtidig må teknologioverføringskontorene (TTO) sikres langsiktig finansiering og gode støtteordninger. Ønsket om å legge bedre til rette for kommersialisering av forskningsresultater betyr selvsagt ikke at vi ønsker økt kommersialisering av forskningsfeltet som helhet. Den akademiske friheten skal ligge til grunn for all forskning ved offentlige institusjoner.

Internasjonalt samarbeid er essensielt for å løse globale problemer over landegrenser. Norsk deltakelse i Horisont Europa er viktig for kompetansebygging og bidrar til å skape en rettferdig og bærekraftig verden. Studenter må bli sterkere involvert i satsingen og forskningsprosjektene i programmet, blandt annet igjennom masteroppgaver.

Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) utvikler kompetanse som er viktig for innovasjon og verdiskapning ute i regionene. Studenter er framtidens arbeidstakere og gründere, og må derfor være delaktige i utviklingen som bygges i kunnskapsmiljøene.

NSO mener at:

- Innovasjon og kommersialisering skal bli meritterende i akademiske karrierer ved opprykk.
- Teknologioverføringskontorene må styrkes, gjennom langsiktig finansiering og tilgang på kapital til kommersialiseringsprosjekter.
- Studenter skal som hovedregel alltid involveres i forsknings- og innovasjonsprosjekter som finansieres igjennom Horisont-Europa.
- Sentre for forskningsbasert innovasjon (SFI) skal satse på lokal studentmedvirkning.
- Innovasjonsprosjekter i samarbeid mellom forskere og studenter, må sikres gode støtteordninger.

4. Innovasjon og samarbeid med arbeidslivet

Studenter er fremtidens arbeidskraft og morgendagens ledere. Dersom det norske arbeidslivet skal klare alle omstillingene, blir fremtidens kompetanse og innovasjonsforståelse hos studentene helt avgjørende.

Studenter må derfor sikres innganger til innovasjonsarenaene der næringsliv, offentlig sektor, frivillig sektor og lokalsamfunn møtes. Gjennom å videreutvikle lokale innovasjonsklynger og tverrsektorielle møteplasser på eller ved campus, utvikles det tettere bånd og kommunikasjon mellom akademia, myndigheter og arbeidsliv. Det må satses på aktiv studentdeltakelse i trygge omgivelser som sikrer akademisk frihet, åpenhet og samarbeid. Næringslivet har en særlig viktig rolle i å utvikle studentenes kommersialiseringskompetanse.

NSO mener at:

- Norske utdanningsinstitusjoner skal fremme utviklingen av møteplasser som skaper samspill og inspirasjon mellom studenter, UH-ansatte, lokalsamfunn, frivillige organisasjoner, arbeidsgivere og næringsliv.

- Studenter må involveres i forsknings- og innovasjonsprosjekter som institusjonen etablerer med aktører som Norges forskningsråd, EU, Innovasjon Norge, offentlige aktører, næringsliv og frivillighet.
- Arbeidslivets behov for nye løsninger må i sterkere grad prege innovasjonsarbeidet i UH-sektoren.
- Samarbeid med eksterne aktører i arbeidslivet skal ikke gå utover den akademiske friheten, forskningskvaliteten eller offentlig finansiering.
- Aktører utenfor UH-sektoren, i den aktuelle regionen må involveres i campusutviklingen der det er hensiktsmessig for å sikre koblingspunkter mellom dem og studentene/utdanningene.

5. Likestilling og mangfold i innovasjon

Alle sektorer og systemer trenger fornyelse og nyskaping. Dersom innovasjonskompetansen kun tilbys til særskilte studieprogram eller blir skjevfordelt mellom studentene i academia, vil de fleste av de store samfunnsutfordringene ikke kunne bli løst.

Det er derfor avgjørende at arbeidet med innovasjon og entreprenørskap har en inkluderende kultur for alle studenter og ansatte. Alle må inkluderes i arbeidet, helt uavhengig av bakgrunn, institusjon eller studieprogram, kjønn, alder, funksjonsvariasjon eller annet. De store omstillingene krever tverrfaglige samarbeid og en kompetanse som gjenspeiler hele befolkningen, samfunnslivet og organisasjonslivet som helhet.

NSO mener at:

- Alle innovasjonssatsinger i academia må foreta vurderinger om hvordan mangfold og inkludering bedre kan ivaretas i arbeidet med innovasjon.
- Institusjonene skal fremme mangfolddimensjonen i internasjonale forsknings- og innovasjonsprogrammer.
- Offentlige støtteordninger for innovasjon skal kunne bruke positiv særbehandling som et virkemiddel for å insentivere deltagelse av underrepresenterte grupper.
- Det må utvikles ulike lavterskeltilbud og informasjon om innovasjonstilbudene for studentgrupper som normalt ikke oppsøker innovasjonsmiljøer.